

A Szegedi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság Szegeden, 2020. szeptember 11. napján tartott tanácsülésen meghozta a következő

í t é l e t e t:

A rágalmazás vétsége miatt vádlott neve ellen indított büntetőügyben a Szolnoki Törvényszék 2019. október 15. napján meghozott 6.Bf.498/2019/6. számú ítéletét *megváltoztatja* a következők szerint:

vádlott neve vádlottat a rágalmazás vétsége [Btk. 226. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont] miatt emelt vád alól *felmenti*.

Egyebekben a másodfokú ítéletet helybenhagyja.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

- [1] A Tiszafüredi Járásbíróság a 2019. április 23. napján meghozott 1.B.5/2019/9. számú ítéletével vádlott neve vádlottat a rágalmazás vétsége [Btk. 226. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont] miatt emelt pótmagánvád alól felmentette. pótmagánvádló magánfél polgári jogi igényének érvényesítését egyéb törvényes útra utasította.
- [2] A járásbíróság ítéletével szemben a pótmagánvádló jogi képviselője jelentett be fellebbezést a terhelt bűnösségének megállapítása és büntetés kiszabása érdekében.
- [3] A Szolnoki Törvényszék a 2019. október 15. napján meghozott 6.Bf.498/2019/6. számú ítéletével a Tiszafüredi Járásbíróság 1.B.5/2019/9. számú ítéletét megváltoztatta és vádlott neve vádlott bűnösségét rágalmazás vétségében [Btk. 226. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont] megállapította, ezért a vádlottat megrovásban részesítette. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [4] A másodfokú ítélettel szemben a vádlott és a védő jelentett be fellebbezést.
- [5] A vádlott fellebbezésének okát és célját nem jelölte meg, de az nyilvánvalóan védőjével azonosan, felmentésre irányult.
- [6] A vádlott védője fellebbezésének írásban benyújtott indokolásában alkotmánybíróági határozatokra is hivatkozva kifejtette, hogy álláspontja szerint a vádlott a pótmagánvádló által sérelmezett kijelentéseivel nem követett el bűncselekményt, ezért bűncselekmény hiányában kérte a felmentését.
- [7] A fellebbezés alapos.

- [8] A Büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (Be.) 615. § (1) bekezdése alapján a másodfokú bíróság ítélete ellen fellebbezésnek van helye a harmadfokú bírósághoz a másodfokú bíróságnak az elsőfokú bíróságával ellentétes döntése esetén.
- [9] A Be. 615. § (2) bekezdés a) pontja szerint ellentétes a döntés, ha a másodfokú bíróság olyan vádlott bűnösségét állapította meg, vagy olyan vádlott kényszergyógykezelését rendelte el, akit az elsőfokú bíróság felmentett vagy vele szemben az eljárást megszüntette.
- [10] A Be. 615. § (3) bekezdés szerint a fellebbezés sérelmezheti az ellentétes döntést [a) pont], illetve kizárólag a másodfokú bíróság ítéletének azon rendelkezését vagy részét, amelyet az elsőfokú bíróság ítéletének az ellentétes döntéssel összefüggő felülbírálata eredményezett [b) pont].
- [11] Tekintettel arra, hogy a Szolnoki Törvényszék a Tiszafüredi Járásbíróság által felmentett vádlott neve vádlott bűnösségét a vád szerinti bűncselekményben megállapította, ezzel az ügyben a Be. 615. § (2) bekezdés a) pontja szerinti ellentétes döntést hozott. Az ellentétes döntéssel szemben a vádlott és a védő a Be. 615. § (3) bekezdés a) pontja szerinti fellebbezéssel élt, ily módon megnyílt a harmadfokú eljárás törvényi lehetősége.
- [12] A Be. 618. § (1) bekezdése alapján a harmadfokú bíróság a másodfokú bíróság ítéletének a fellebbezéssel sérelmezett ellentétes döntését, azon rendelkezését, illetve részét, amelyet az elsőfokú bíróság ítéletének a sérelmezett ellentétes döntéssel összefüggő felülbírálata eredményezett, és az elsőfokú- és a másodfokú bírósági eljárást arra tekintet nélkül bírálja felül, hogy ki, milyen okból fellebbezett.
- [13] Ugyanezen jogszabályhely (2) bekezdése szerint a harmadfokú bíróság hivatalból dönt az egyszerűsített felülvizsgálat tárgyát képező kérdésekben, valamint a szülői felügyeleti jogra és a polgári jogi igényre vonatkozó rendelkezésekről is.
- [14] Az előbb írt jogszabályi rendelkezések szerint eljárva, a harmadfokú bíróság megállapította, hogy sem az első-, sem a másodfokú bíróság nem vétett olyan eljárási szabályt, ami az első- vagy a másodfokú ítélet hatályon kívül helyezését eredményezné.
- [15] Észlelte azonban az ítélőtábla, hogy eljárási szabályt sértett a Tiszafüredi Járásbíróság, amikor a 2019. április 23. napján tartott tárgyaláson a jogorvoslati nyilatkozat tárgyában kizárólag a pótmagánvádlót és a vádlott védőjét (elsőfokú iratok 9. sorszámú jegyzőkönyv) nyilatkoztatta. Az iratok szerint a tárgyaláson a vádlott és a pótmagánvádló jogi képviselője is jelen volt, aki azonban a határozathirdetés előtt távozott. A jegyzőkönyv nem tartalmaz adatot arról, hogy a vádlott sem volt jelen az ítélet kihirdetésekor, amelyet követően a fellebbezésre jogosultakat a Be. 809. § (2) bekezdésében írt sorrend szerint kellett volna nyilatkoztatni.
- [16] Ez az eljárási szabálysértés azonban az ügy harmadfokú felülbírálatára nem hatott ki, mert a pótmagánvádló jogi képviselője által bejelentett fellebbezés folytán a Szolnoki Törvényszék az elsőfokú bíróság ítéletét teljes körűen felülbírált.
- [17] Az ítélőtábla az ügyben a Be. 621. § (2) bekezdése alapján tanácsulésen határozott.
- [18] A Be. 619. § (1) bekezdése szerint a harmadfokú bíróság a határozatát arra a tényállásra alapítja, amely alapján a másodfokú bíróság az ítéletét meghozta, kivéve, ha a másodfokú bíróság ítélete a fellebbezéssel sérelmezett ellentétes döntés tekintetében megalapozatlan.
- [19] A Be. 619. § (2) bekezdése alapján a harmadfokú bírósági eljárásban nincs helye bizonyításnak, ugyanezen jogszabályhely (3) bekezdése szerint azonban, ha a másodfokú bíróság ítélete a fellebbezéssel sérelmezett ellentétes döntés tekintetében megalapozatlan, és a helyes tényállás az elsőfokú, illetve a másodfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok alapján megállapítható, vagy a helytelen ténybeli következtetés az elsőfokú, illetve a másodfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok alapján kiküszöbölhető, a harmadfokú bíróság a tényállást hivatalból kiegészíti, illetve helyesbíti.
- [20] A harmadfokú bíróság az elsőfokú-, illetve a másodfokú bíróság ítéletének tényállását a veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő átmenti szabályokról és járványügyi készülségről szóló

2020. évi LVIII. törvény 211. § (4) és (7) bekezdése alapján az alábbiak szerint helyesbítette, illetve egészítette ki:

- [21] Az első fokú ítélet tényállásából „a véleménynyilvánítás szabadsága” kezdetű szövegrészt a „törvényi tényállását” szövegrészig bezárólag (első fokú ítélet 3. oldal harmadik bekezdés) mellőzte. Ez a két mondat ugyanis már az elsőfokú bíróság mérlegelésének minősül, így az a jogi indokolásba tartozik.
- [22] Mellőzte a másodfokú bíróság tényállásának 3. oldal első és második bekezdését.
- [23] Az első bekezdés ugyanis a médiatartalom szolgáltató neve 2017. április 17. napján sugárzott műsor neve című műsorában a műsorvezető által elhangzottakat és az azt illusztráló képsorok leírását tartalmazza, amelyek nem képezték a vád tárgyát.
- [24] A második bekezdés pedig a vád tárgyává tett bűncselekmény másodfokú bíróság általi értékelése, ami nem a tényállás, hanem a jogi indokolás része.
- [25] A rendelkezésre álló iratok alapján kiegészítette az ítélet tábla a másodfokú bíróság tényállását, hogy pótmagánvádló a vádiratban 500.000,- forint sérelemdíj megfizetése iránt terjesztett elő polgári jogi igényt.
- [26] Az előbb írt helyesbítésekkel és kiegészítéssel a másodfokú bíróság által megállapított tényállás hiánytalan és megalapozatlan, ily módon a harmadfokú felülbírálat alapját képezte.
- [27] Az ítélet tábla a vád tárgyává tett vádlotti cselekvőség jogi értékelését illetően az elsőfokú bíróság álláspontját osztotta, és egyetértett a védői fellebbezésben kifejtettekkel is.
- [28] A másodfokú bíróság az ügyben tárgyalást tartott és a bizonyítás anyagává tette a másodfokú tárgyaláson megtekintett, a médiatartalom szolgáltató műsor neve című, 2017. április 17. napján sugárzott műsorának település neve készített riportját. Az ott elhangzott riporteri megjegyzéseket és a bemutatott beruházások képeit tette a tényállás részévé, majd a jogi indokolásában tért ki arra, hogy mindezek után hangzottak el a vádlott kijelentései (másodfokú ítélet 3. oldal utolsó előtti bekezdése).
- [29] A másodfokú bíróság lényegében csak azért vett fel bizonyítást, hogy annak eredményeként a tényállást oly módon tudja kiegészíteni, hogy abból a vádlott büntetőjogi felelősségére az elsőfokú bíróságtól eltérő következtetést vonhasson le.
- [30] Ez azonban ellentétes a bírói gyakorlattal (e tekintetben továbbra is irányadó a BH1993. 663. szám alatt közzétett eseti döntés).
- [31] A tényállás kiegészítése szükségtelen volt, mert mint ahogy e tényállásrész mellőzése során az ítélet tábla már rámutatott, az abban leírtak nem képezték a vád tárgyát.
- [32] A vád kizárólag az első fokú ítélet tényállásában iratszerűen idézett vádlotti kijelentések, amelyek a műsor neve című műsorban hangzottak el.
- [33] Osztotta az ítélet tábla azt a védői álláspontot, miszerint az, hogy a műsorkészítők miként vágják össze az elkészített kép- és hanganyagot, a vádlottól független, arra a vádlottnak semmiféle ráhatása nincs.
- [34] Mind az első-, mind a másodfokú bíróság hivatkozik a 36/1994. (VI. 24.) AB határozatra. E határozat rendelkező részének 3. pont 2. fordulata szerint: „a hatóság vagy hivatalos személy, valamint a közszereplő politikus becsületének csorbítására alkalmas - e minőségére tekintettel tett -, értéktételező kifejező véleménynyilvánítás alkotmányosan nem büntethető; a becsület csorbítására alkalmas tényállítás, híresztelés, illetve ilyen tényre közvetlenül utaló kifejezés használata pedig csak akkor büntethető, ha a becsület csorbítására alkalmas tény állító, híresztelő, illetve ilyen tényre közvetlenül utaló személy tudta, hogy a közlése lényegét tekintve valótlan, vagy azért nem tudott annak valótlanágáról, mert a hivatása vagy foglalkozása alapján reá irányadó szabályok szerint - az adott állítás tárgyára, a közlés eszközére és címzettjeire tekintettel - elvárható figyelmet vagy körültekintést elmulasztotta”.
- [35] A másodfokú bíróság ítéletének 5. oldal második bekezdésében ezt az elvi álláspontot az ellentétes oldalról közelítette meg, vagyis a tudatosan hamis közlés büntetőjogi következményeit vetette fel.

- [36] A törvényszék nem vizsgálta, gyakorlatilag tényként kezelte, hogy vádlott neve vádlott tudott, illetve kellő gondosság mellett tudnia kellett volna arról, hogy a közlései hamisak.
- [37] Ezért a másodfokú bíróság a vádlott büntetőjogi felelősségét arra alapította, hogy vádlott neve olyan valótlan tartamú közlést tett, amely tény valósága esetén alkalmas lett volna a pótmagánvádlóval szembeni büntetőeljárás lefolytatására és alkalmas volt a pótmagánvádló jó hírének, becsületének megsértésére a nagy nyilvánosság előtt.
- [38] A törvényszék álláspontja téves.
- [39] A 36/1994. (VI. 24.) AB határozatban megfogalmazott követelmények érvényesítéséhez kétlépcsős tesztet kell követni (Nagykommentár a Büntető Törvénykönyvhöz Közgazdasági és Jogi kiadványok 2019. 518. oldal és 13/2014. (IV. 18.) AB határozat [39] és [40] bekezdés).
- [40] A nyilvános közlés megítélése során elsőként arról szükséges dönteni, hogy az adott közlés a közügyekben való megszólalást, közérdekű vitában kifejtett álláspontot tükröz-e, vagyis a közügyek szabad vitatásával áll-e összefüggésben. Ennek megítéléséhez pedig elsődlegesen a közlés megjelenésének módját, körülményeit és a vélemény tárgyát, kontextusát szükséges figyelembe venni. Így a közlést érintően vizsgálni kell a médium típusát, a közlés apropóját adó eseményt, illetve az arra érkező reakciókat és az adott közlésnek ebben a folyamatban játszó szerepét. További szempontként szükséges értékelni a kijelentés tartalmát, stílusát, illetve a közlés aktualitását, valamint célját. Amennyiben e körülmények értékelésével az állapítható, hogy a közlés a közügyek szabad vitatását érinti, úgy a közlés automatikusan a véleménynyilvánítási szabadság nyújtotta magasabb szintű oltalmat élvezi. Az ilyen közlés ugyanis a közhatalom és a közhatalmat gyakorlók ellenőrzésének, ellenőrizhetőségének egyik legfőbb garanciája, amely egy plurális alapokra épülő társadalom demokratikus és nyílt működéséhez nélkülözhetetlen követelmény (13/2014. (IV. 18.) AB határozat [39]).
- [41] Ugyanezen AB határozat [40] bekezdése szerint ezt követően hasonló szempontok alapján abban szükséges dönteni, hogy a közlés értékítéletnek, avagy tényállításnak tekinthető-e. A közügyeket érintő értékítéletek szabad befolyása biztosított, hiszen a tényállításokkal szemben az értékítéletek közös sajátossága, hogy igazságtartalmuk nem ellenőrizhető és nem igazolható. A közhatalom, illetve a közhatalmat gyakorlók ellenőrzése és a közvélemény tájékoztatása, figyelmének felhívása érdekében pedig bizonyos fokú túlzást, provokációt is magukban foglalhatnak. Éppen ez adja ugyanis a plurális és sokszínű demokratikus berendezkedésű társadalmak alapját.
- [42] A már hivatkozott kommentár szerint (518-519. oldal) a tény állítása olyan kijelentés, nyilatkozat, amelynek tartalma valamely múltban megtörtént vagy jelenben történő való vagy valótlan jelenség, állapot, esemény. Tényállítás a passzív alany tudattartalmát leíró kijelentés is.
- [43] A tények híresztelése mások ismeretére hivatkozással tett tényállítás vagy mások által tett tényállításnak a továbbadása.
- [44] A tényre közvetlenül utaló kifejezés bár nem tényállítás, de logikailag, körülírás nélkül is az egész ténykörre utal, ezért valójában tényközlés.
- [45] Ettől külön kezelendő kategória az úgynevezett tényekre alapított értékítélet. Ennek lényege, hogy az elkövető valós tényeket állít, majd ezeket kritikusan a becsület csorbítására is alkalmas módon értékeli. A tényekre alapított értékítélet nem tényközlés, így rágalmozás megállapítására eleve nem alkalmas, hivatalos személyekkel és közhatalmat gyakorló politikusokkal szemben becsületsértés megállapítására sem vezethet.
- [46] pótmagánvádló, mint település neve polgármestere közszereplő, közhatalmat gyakorló személy.
- [47] vádlott neve vádlott nyilatkozata nyilvánvalóan a közügyekkel kapcsolatos, hiszen abban a tomajmonostori beruházásokra utal.
- [48] Ezeket megemlítve tette azt a megjegyzést, hogy az új létesítményekkel mintegy párhuzamosan bővült a polgármester háza is és ezért nevezte azt szarkafészeknek.

- [49] Tény, hogy település neve több beruházás megvalósult, tény, hogy a polgármester bővítette a házát, de az, hogy a kettő között összefüggés van, az csak a vádlott kritikus megjegyzése, egyéni értékelése.
- [50] vádlott neve vádlott kijelentése a már kifejtettek alapján nem tényállítás, hanem az elsőfokú bíróság által helyesen megállapított tényekre alapított értékítélet.
- [51] A valóság bizonyításának tárgya csak tényközlés lehet, ezért a jelen ügyben a valóság bizonyítása (Btk. 229. §) fel sem merülhet.
- [52] Mindezek alapján az ítéletábra azt állapította meg, hogy a vádlott a vádiratban terhére rótt bűncselekményt, azaz a Btk. 226. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pontja szerinti rágalmozás vétségét nem követte el, ezért az ellene emelt vád alól a Be. 566. § (1) bekezdés a) pontja alapján - bűncselekmény hiányában - felmentette.
- [53] A vádlott sérelmezett nyilatkozata egyéb bűncselekmény, így a Btk. 227. § (1) bekezdés a) és b) pontja szerinti becsületsértés vétségének megállapítására sem alkalmas.
- [54] A becsület csorbítására alkalmas kifejezés minden olyan gyalázkodó, becsmérő jellegű kifejezés, amely az emberi méltóságot, a sértett önbecsülését sérti. A kifejezés lehet durva, kifejezetten gyalázkodó jellegű, de lehet enyhébb formájú (például gúnyt kifigurázó megszégyenítés) is, amennyiben a társadalomban szokásos érintkezési formák minimum szintjének sem felel meg.
- [55] A már hivatkozott 13/2014. (IV. 18.) AB határozat [40] bekezdése szerint az Alaptörvény IX. Cikk (4) bekezdésében foglaltakra is figyelemmel a véleménysszabadság határa mások emberi méltóságából fakadó becsület és jóhírnév védelme. Vagyis a véleménysszabadság már nem nyújt védelmet az olyan öncélú, a közügyek vitatásának körén kívül eső, így a magán- vagy családi élettel kapcsolatos közlésekkel szemben, amelynek célja a pusztá megalázás, illetve a bántó, vagy sértő kifejezések használata, vagy más jogsérelem okozása. Ezen kívül nem védelmezi a közéleti vitában kifejtett véleményt sem, ha az abban megfogalmazottak az emberi méltóság korlátozhatatlan magát sértik, így az emberi státusz nyilvánvaló és súlyos becsmérésében öltenek testet.
- [56] Az ítéletábra álláspontja az, hogy vádlott neve vádlott kijelentései nem voltak olyan súlyúak, amelyek megalapoznák a büntetőjogi felelősségre vonást. Kijelentései nem minősülnek gyalázkodásnak, a személyes meggyőződését közvetítő értékítélet (véleménye) összefüggött a közügyekkel.
- [57] Az emberi méltóság büntetőjogi védelme a büntetőjog ultima ratio jellegéből fakadóan kizárólag azokkal a legsúlyosabb esetekkel szemben nyújthat oltalmat, amikor a közölt vélemény alkotmányos jogot sért, vagy a jogsérelem veszélye közvetlenül jelen van (13/2014. (IV. 18.) AB határozat [30] bekezdése). Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a közügyek szabad vitatása szükségszerűen együtt jár a közügyek formálóinak, vagyis a közszereplők ebbéli tevékenységének adott esetben, akár éles hangú vagy túlzó kritikájával, illetve nézeteik hitelességének megkérdőjelezésével, szabad cáfolatával és bírálatával.
- [58] Mindezek alapján az ítéletábra a Szolnoki Törvényszék ítéletét a Be. 624. § (1) bekezdése alapján megváltoztatta, egyebekben a Be. 623. §-a alapján helybenhagyta.
- [59] Ez utóbbi rendelkezést illetően az ítéletábra a következőkre mutat rá: a Tiszafüredi Járásbíróság a Be. 560. § (1) bekezdés m) pontja alapján pótmagánvádló magánfél polgári jogi igényének érvényesítését egyéb törvényes útra utasította. E rendelkezést illetően a másodfokú ítélet ellentétes rendelkezést nem tartalmazott, e vonatkozásban a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. A Be. 618. § (2) bekezdése alapján a harmadfokú bíróság ezt a rendelkezést is felülbírált és azt helybenhagyta azzal, hogy a polgári jogi igény egyéb törvényes útra utasítása helyesen a Be. 560. § (1) bekezdés b) pontján alapul.
- [60] Az ítélet ellen a Be. 458. § (3) bekezdése alapján fellebbezésnek nincs helye.

Szeged, 2020. szeptember 11.

Dr. Benedek Tibor sk.. Cserháti Ágota sk.

Sefta Márta dr. sk.
bíró

A Szegedi Ítéltábla Bhar.I.234/2020/3. számú ítélete és a Szolnoki Törvényszék 6.Bf.498/2019/6. számú ítéletének jelen ítélettel meg nem változtatott része a mai napon jogerős.

Szeged, 2020. szeptember 11.

Dr. Benedek Tibor sk.
a tanács elnöke